

Pagal Danguolę Kandrotienę
„Šaukšto Šmaukšto stalo akademija“
„Stalo akademija“

– Laba diena, mieli Stalo akademijos studentai. Šiandien noriu jums papasakoti apie labai svarbią mūsų istorijos dalį.

Pirmuoju stalo įrankių protėviu galėtume laikyti lazda. Būtent ja mūsų protėviai nuo aukštos medžio šakos numušdavo vaisių.

Visi stalo įrankiai atsirado ne šiaip sau, iš dyko buvimo, o todėl, kad jų reikėjo. Pirmasis atsirado peilis: jį naudojo jau urviniai žmonės.

Tiesa, pirmieji pjovimo įrankiai buvo pagaminti iš moliuskų kiautų, akmenų atplaišų ar kokio aštresnio daikto. Patys tvirčiausi buvo akmeniniai, labai paprasti – kartais tiesiog nuskeltas akmuo aštria briauna. Tačiau toks akmuo buvo nepatogus laikyti rankoje, tad žmonės sugalvojo akmenį įsprausti į medžio šaką. Taip atsirado peilis su kotu.

Ilgą laiką didikai, puotaudami prie stalo, naudojo savo įrankius. Bendri buvo tik pagrindiniai įrankiai kepsniui pjaustyti ar viralui dalyti – tokios tada buvo gero elgesio taisyklės.

Antrasis pagal amžių stalo įrankis yra šaukštas. Jį mūsų protėviai naudojo košei, o paskui ir sriubai kabinti. Pirmieji žmonės skystą maistą, matyt, valgė su vaisių kevalu ar moliuskų geldelėmis. Todėl ir pirmieji šaukštai buvo panašūs į mažus dubenėlius. Jie neturėjo ilgų rankenų, tik vėliau pradėti gaminti geležiniai, sidabriniai ir net auksiniai šaukštai ir šaukšteliai.

Dabar stalas atrodytų padengtas netinkamai, jei ant jo nerastume šakučių. Nors ilgą laiką tos šakutės niekas ir nepasigedo!

Dabartinė didelė stalo šakutė į Lietuvą atkeliavo iš Prancūzijos, kurioje atsirado ir stalo peiliai apvaliais galiukais.

Štai ir visi stalo įrankių „protėviai“. Apie indus daug nekalbėsime. Na, galbūt labai trumpai ir tik apie lėkštes. Didikai ilgą laiką nenaudojo asmeninių lėkščių. Ant stalo buvo dedamos tik didelės bendros lėkštės su kepsniais ar pintinėmis su vaisiais ir saldumynais. Kiekvienam svečiui paprastą lėkštę atstodavo... duonos paplotėlis. Ant jo didikas ar didikė dėdavo riebų kepsnį. Jei reikėdavo, duona ir užkąsdavo. Patogu ir duonos atskirai patiekti nereikia.